

2021/2007(INI)

7.9.2021

ARVAMUS

Esitaja: kultuuri- ja hariduskomisjon

Saaja: õiguskomisjon

intellektuaalomandi tegevuskava kohta ELi majanduse taastamise ja
vastupidavuse toetamiseks
(2021/2007(INI))

Arvamuse koostaja: Andrey Slabakov

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Kultuuri- ja hariduskomisjon palub vastutaval õiguskomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tuletab meelde, et intellektuaalomand on Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 17 sätestatud põhiõigus; tunnistab, et juurdepääs haridusele, teadmistele, teabele ja kultuurile on põhiõigused, mis on tagatud autoriõiguse piirangutega, nagu need, mis on sätestatud muudetud autoriõiguse direktiivis; tuletab meelde, et inimõiguste ülddeklaratsiooni kohaselt on igal inimesel õigus oma isiklike ja varaliste huvide kaitsele, mis tulenevad teadustöödest, kunsti- ja kirjandusteostest, mille autoriks ta on;
2. tõdeb, et immateriaalne vara ja suure intellektuaalomandiõiguste osakaaluga tööstusharud on ülimalt tähtsad ELi majanduse taastamisel, kultuurilise suveräänsuse edendamisel ja vastupanuvõime suurendamisel pärast COVID-19 pandeemiat; rõhutab vajadust tugevdada piisavalt nende varade ja tööstusharude õiguskaitset, et kõik kultuuri- ja loometeoste loojad saaksid oma intellektuaalomandi õigustest kasu; rõhutab, et autoriõiguste kollektiivne haldamine on enamiku Euroopa loovisikute ja kunstnike jaoks oluline sissetulekuallikas ning see on tähtis ka ELi autoriõiguste raamistiku tõhusaks toimimiseks, pakkudes samal ajal üldsusele võimalikult laialdast juurdepääsu kultuuri- ja loometeostele; täheldab murelikult, et ülemaailmsed voogedastusplatvormid avaldavad Euroopa loovisikutele süstemaatiliselt survet, et nad loobuksid ühekordsete maksete eest oma autoriõigustest;
3. tuletab meelde, et kõigil on õigus vabalt osaleda kogukonna kultuurielus, nautida kunsti ning saada osa teaduse arengust ja selle saavutustest; rõhutab sellega seoses, et on oluline tagada juurdepääs kultuuriteostele olenemata sotsiaal-majanduslikust taustast või oludest, seda ka digiajastul, et säilitada kasutajate õigused ja kaitsta avalikku sfääri;
4. tunnistab, et pandeemia tingimustes on oluline tagada liidu kodanikele võrdsed võimalused juurdepääsuks haridusele ja kultuurile, sealhulgas kultuuriharidusele; nendib, et tänu suuremale digiteerimisele kultuuri- ja haridussektoris on võimalik seda juurdepääsu parandada, ning julgustab liikmesriike võtma kiiresti ja täielikult üle autoriõiguse direktiivi sätteid, mille eesmärk on parandada juurdepääsu veebiharidusele ja digiteeritud kultuuripärandile;
5. märgib, et intellektuaalomandi õiguste kaitse on keskse tähtsusega ettevõtete julgustamisel investeerima uuenduslikesse toodetesse ja protsessidesse ning eelkõige tootma uut sisu ja tooteid, kuid on veendunud, et patentide sundlitsentsimine on oluline viimase abinõuna, mis võimaldab elupäästvaid sekkumisi avalikes huvides; kutsub seetõttu komisjoni üles analüüsima ja kaaluma võimalusi sundlitsentsimise tõhustamiseks ja paremaks kooskõlastamiseks ELis, võttes arvesse juhtumeid, kus seda on ELis kasutatud, selle kasutamise põhjuseid, tingimusi, mille alusel seda võimaldati, majanduslikke tagajärgi ja seda, kas sellega saavutati soovitud mõju;
6. nõuab tungivalt, et liikmesriigid toetaksid haridus- ja kultuuripärandiasutusi, et aidata neil digiteerimise võimalusi täielikult ära kasutada, sealhulgas arendades avalikku digitaristut digiõppe jaoks ja pakkudes juurdepääsu digiteeritud kultuuripärandile, ilma et tuginetaks vahendajate teenustele, kelle ärimudelid põhinevad ELi kodanikelt

isikuandmete saamisel;

7. nõuab jätkuvat intensiivset dialoogi autoriõigusega kaitstud üleslaaditud sisu asjakohase määratluse üle, milles tõepoolest tunnustatakse eri liiki litsentsimist ja litsentsimata teoseid, ning ergutab vahetama arvamusi tasustamismudelite üle, mis peavad olema vastavuses muusika ja meediaplatvormide kaasaegse kasutusega;
8. kutsub liikmesriike üles tagama, et kultuuri- ja loomesektori ettevõtjaid, eriti infosisu tootjaid, ergutatakse säilitama või omandama oma loomingu suhtes intellektuaalomandi õigusi ja parandama oma positsiooni konkureerival turgudel, jätmata unarusse autorite ja esitajate õigusi; rõhutab, et intellektuaalomandi õiguste omanikest ettevõtjatel on 20 % suurem tulu, mis parandab nende võimet pääseda varem kasutamata suure konkurentsivõimega turgudele¹; juhib tähelepanu mitmesugustele eelistele, mida töötajad saavad intellektuaalomandi õiguste kõrgetasemelisest kaitsest, kuna intellektuaalomandi õigusi omavad ettevõtted maksavad keskmiselt kõrgemat palka; tunneb heameelt komisjoni ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti mitmesuguste algatuste üle, mille eesmärk on tagada, et VKEd saaksid oma intellektuaalomandit maksimaalselt ära kasutada, ning kutsub komisjoni üles kaaluma selliste algatuste jätkamist;
9. tõdeb, et enamikus liikmesriikides esitatakse rohkem riiklikke kui ELi patenditaotlusi; palub komisjonil hinnata, kas ELi patente taotlemise kulud ja nende pakutav kaitse mõjutavad seda suundumust, eriti VKEde seisukohalt;
10. nõuab olemasolevate vahendite tõhustamist, et tagada kultuuri- ja loomesektori novaatoritele, eelkõige VKEdele, nende investeringutelt õiglane tulu ning suurendada nende loomingu arvelt kapitali, stimuleerides seeläbi veelgi innovatsiooni;
11. juhib tähelepanu probleemidele, millega VKEd intellektuaalomandi õiguste omandamisel silmitsi seisavad, ning täheldab murelikult, et Euroopa intellektuaalomandi süsteem on killustatud, mis pärsib ettevõtete arengut ja suutlikkust tegeleda teadusuuringute ja innovatsiooniga; nõuab, et võetaks meetmeid mitmes ELi riigis paralleelselt toimuvate kohtuvaidluste küsimuse lahendamiseks; soovib, et see protsess muutuks sujuvamaks ja lihtsamaks ning et VKEdele antaks täpset teavet, et hõlbustada intellektuaalomandi õiguste omandamise protsessi, samuti et neid teavitataks sellest, milliseid eeliseid intellektuaalomandi õigused neile kaubandusliku konkurentsivõime seisukohast annavad; rõhutab, et liikmesriigid peavad võtma konkreetseid meetmeid, et anda paremat teavet ja nõu intellektuaalomandi õiguste ja sellealase õigusraamistiku kohta ELis ja liikmesriikides, sealhulgas nende õiguste omandamise, kaitse ja kasutamise kohta, ning et seda tuleb piisavalt rahastada ja pakkuda VKEdele madala läve teenusena; rõhutab vajadust tagada VKEdele, valitsusvälistele organisatsioonidele ning teadus- ja akadeemilistele asutustele lihtsam juurdepääs intellektuaalomandile ja sellest kasu saamine; rõhutab vajadust intellektuaalomandi õiguste reguleerimise järele, et tagada võrdsed tingimused kõigile, eelkõige väiksematele osalejatele;

---

¹ Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti vaatluskeskus, „Impact of Intellectual Property Rights intensive industries in the European Union“, intellektuaalomandi panus, neli kogu ELi hõlmavat uuringut intellektuaalomandi õiguste panuse kohta ELi majandusse, 2021.

12. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle toetada kahe autoriõiguse raamdirektiivi täielikku ja õigeaegset ülevõtmist, sest sellel võib olla oluline osa kultuuri- ja meediasektori taaselustamisel; on seisukohal, et liikmesriigid peaksid rakendama autoriõiguse direktiivi nõuetekohaselt, viivitamata ja viisil, mis kajastab kaasseadusandjate saavutatud kokkulepet; peab siiski kahetsusväärseks asjaolu, et komisjon avaldas suunised alles kolm päeva enne rakendamise tähtaega; nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid komisjoni suuniseid arvesse, et võtta direktiivid viivitamata täielikult üle oma siseriiklikku õigusse, kasutades autoriõiguse kaitse tagamiseks asjakohaseid vahendeid ning tagades samal ajal kasutajatele väljendusvabaduse ja kunstilise töötlemise õiguse; rõhutab autoriõiguse direktiivi tähtsat rolli kultuuri- ja loomesektori taastumise ja vastupanuvõime suurendamisel; tunnistab, et õiguste territoriaalne ja ainuõiguslik litsentsimine on audiovisuaalsektori jaoks oluline mitte ainult selleks, et tagada selle loominguks, rahastamine ja jätkusuutlikkus, vaid ka selleks, et tagada Euroopa tarbijatele juurdepääs kultuuriliselt mitmekesisele sisule ja pluralistlikule meediale; rõhutab, et õigus- ja ettevõtluskindlus ning regulatiivne järjepidevus on hädavajalikud, et kaitsta ELi rikkalikku kultuurilist mitmekesisust ning tagada, et sisu loojad saaksid jõudsalt areneda ja jätkata kvaliteetsesse sisusse taasinvesteeringut;
13. väljendab heameelt intellektuaalomandi tegevuskavas esitatud ettepaneku üle luua ELi võltsimisvastaste meetmete pakett; peab kahetsusväärseks, et sama suurt tähelepanu ei pöörata muudele intellektuaalomandi õiguste rikkumise vormidele, sealhulgas autoriõiguste rikkumisele; ergutab töötama välja eraldi paketti autoriõiguste rikkumise vastu võitlemiseks, mis peaks põhinema headel tööstustavadel ja olema täielikult integreeritud digiteenuste õigusakti;
14. juhib tähelepanu loovisikute, kunstnike, produtsentide ja kultuurisektori töötajate jätkuvatele probleemidele seoses autoriõiguse ja kaasnevate õigustega, eriti arvestades internetipiraatlust; rõhutab, et intellektuaalomandi õiguste tõhus kaitse peab käima käsikäes infosupiraatluse tõkestamisega ja üldsuse teadlikkuse tõstmisega intellektuaalomandi õiguste väärtusest loojate jaoks; tõdeb väga murelikult, et nagu nähtub Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti 2019. aasta uuringust, võib infosu ebaseaduslik piraatedastus tuua kaasa töökohtade kadumise loomemajanduses, avaliku sektori tulude märkimisväärse vähenemise ning loome-, ajakirjandus- ja spordisisesse tehtavate investeeringute vähenemise, mis kahjustab kultuurilist mitmekesisust ja lõppkokkuvõttes ka Euroopa tarbijat; märgib, et loovisikutele, kunstnikele, produtsentidele ja kultuurisektori töötajatele avaldatakse jätkuvalt survet ebasoodsate lepingute sõlmimiseks, millega nad loobuvad sageli oma intellektuaalomandi õigustest, ilma et saaksid loometöö eest asjakohast ja proportsionaalset tasu; rõhutab, et liikmesriigid peavad tagama piisava kaitse, et vältida olukorda, kus autorid, loovisikud, kunstnikud, produtsendid ja kultuuritöötajad kogu ELis jääksid oma intellektuaalomandi õigustest ilma;
15. tuletab meelde traditsiooniliste käsitöö- ja tööstustoodete tähtsust Euroopa kultuurilise identiteedi ja oskusteabe seisukohalt; rõhutab käsitöö ja põllumajandusega tegelevate mikroettevõtete ja VKEdel olulist osa Euroopa piirkondade, eelkõige maapiirkondade majandusstruktuuris ning nende lisaväärtust kultuuriturismile; märgib, et käsitöö- ja põllumajandustooted vajavad võltsimise ja kõlvatu konkurentsi tõkestamiseks hädasti ELi tasandil õiguskaitset; rõhutab positiivset mõju, mida nende toodete *sui generis* ELi

kaitse avaldaks väikeettevõtetele, tööhõivele, koolitusele ja Euroopa territooriumide atraktiivsusele, võimaldades samal ajal arendada ja tugevdada kohalikke käsitöö- ja tööstustoodete tootmisahelaid; kutsub komisjoni üles tegema ettepanekut põllumajanduslike geograafiliste tähiste kaitse mudelil põhineva mittepõllumajanduslike geograafiliste tähiste kaitse ELi süsteemi kohta;

16. juhib tähelepanu õpilaste, õpetajate ja teadlaste pidevatele probleemidele, mis tulenevad haridusasutuste, teadusorganisatsioonide, raamatukogude ja arhiivide ruumide erakorralisest sulgemisest; tõdeb murelikult, et puuduvad piiriülesed eeskirjad kaugõppe ja muu kaugtegevuse kohta, mida teostatakse väljaspool ELi, kuid mille eest vastutavad liidus asutatud institutsioonid; nõuab tungivalt, et liikmesriigid käsitleksid seda küsimust rahvusvahelisel tasandil;
17. toetab autoriõigusele ja intellektuaalomandi õigustele keskenduva Euroopa digiplatvormi loomist, mis peaks pakkuma kultuuri-, meedia- ja haridusvaldkonna loovisikutele abi ja suuniseid, et nad saaksid kasutada kõiki Euroopas kättesaadavaid võimalusi; nõuab konkreetseid haridus- ja teadlikkuse suurendamise algatusi noorte loovisikute juhendamiseks;
18. peab kahetsusväärseks, et internetti kasutatakse laialdaselt intellektuaalomandi õigusi rikkuva piraatsisu ja -teenuste levitamiseks, ning nõuab tungivalt, et komisjon tunnistaks vajadust regulatiivse sekkumise järele, tagamaks, et veebis õiguste omajad saavad oma omandiõigusi kaitsta ja jõustada neid tõhusalt kooskõlas põhiõiguste harta artikliga 17, sealhulgas piiriülese mõjuga meetmete abil; kutsub liikmesriike üles autoriõiguse direktiivi artikli 18 autoriõigusega seotud lepinguõiguse õiglast tasakaalu käsitlevate sätete kohaselt tugevdama autorite ja loovisikute liikmesust ja lepingutingimusi lepingusätete ja vaidluste lahendamise mehhanismide abil, et tagada õiglane tasu kõigile loovisikutele ja ülevaade peamiste platvormidega sõlmitud litsentsilepingutest;
19. tunneb heameelt komisjoni ettepaneku üle võtta vastu digiteenuste õigusakt, mille aluseks on põhimõte, et mis on ebaseaduslik väljaspool internetti, on ebaseaduslik ka internetis, ning selle üle, et selle õigusakti alusel luuakse tugev raamistik intellektuaalomandi õiguste rikkumiste tõkestamiseks, muu hulgas tõhustades teavitamise ja meetmete mehhanismide jõustamist; rõhutab asjaolu, et vahendajate ennetavad meetmed aitaksid tohutult kaasa piraatluse tõkestamisele ning et tehisintellektil ja plokiaheltehnoloogial võiks olla oluline roll piraatluse tuvastamisel ja intellektuaalomandi õiguste jõustamisel; toetab uute tehnoloogiate kasutamist intellektuaalomandi õiguste rikkumiste tõkestamiseks;
20. rõhutab, et kultuuri- ja loomesektorit iseloomustasid juba enne COVID-19 puhangut killustatud organisatsiooniline struktuur ja töötavad, ning et lisaks muule tulenes see osaliselt ka ebapiisavalt kaitstud intellektuaalomandil põhinevatest tulumudelitest; tunnistab, et kunstnike tasu on sageli ebastabiilne ja ebakindel, kuna see tuleb erinevatest allikatest, nagu lepingud, avaliku sektori toetused ja muud toetused, ning see muudab nende sissetuleku vägagi ennustamatuks; rõhutab, et COVID-19 kriis seadis ohtu kultuuri- ja loometöötajate elatise ja töi kaasa eluks vajaliku sissetuleku kaotuse; märgib, et paljude autorite, esitajate ja kultuuritöötajate jaoks on intellektuaalomandi õigused oluline tuluallikas, mis tagab neile majandusliku sõltumatuse ja rahalise

turvavõrgu, mis toimib teatavat liiki sotsiaalkindlustusena, ning et digitaalne turg oli liikumiskiirangute ajal ainus sissetulekut tagav vahend; tõdeb murelikult, et kultuuri digitaalse leviku kasvust võitsid peamiselt mitte loojad, vaid veebipõhised turustajad; rõhutab seetõttu, et autorite kindel ja õiglane tasustamine ja nende kaasnevate õiguste kaitsmine on väga oluline ning et liikmesriigid peavad tugevdama oma intellektuaalomandi õiguste raamistikke, et kaitsta loojaid ja esitajaid; märgib pandeemiast saadud kogemuste valguses, et suuremat kultuuri- ja meediatoodangut on võimalik luua ainult siis, kui on olemas ka vajalikud tehnilised ja vahendusteenused, nagu režissööri abiteenused ja toitlustamine; märgib, et tavaliselt ei tasuta selliste teenuste eest litsentsimise abil, vaid kaudselt sõltuvad need sageli loovisikute headest lepingutest;

21. nõuab tegutsemist selle nimel, et tagada kõigile liikmesriikidele ja nende kodanikele juurdepääs kvaliteetsele sisule hariduse, kultuuri ja meedia valdkonnas; rõhutab vajadust ELi rahalise toetuse järele, et tagada juurdepääs infosisule kõigis ELi keeltes;
22. kutsub komisjoni üles uurima väljaspool ELi asuvate tellitavate videoteenuste platvormide mõju Euroopa sisu loomisele ja seda, kuidas need platvormid suhtlevad liidus tegutsevate muusika- ja audiovisuaalteoste loojatega; täheldab murelikult, et kui loovisikuid sunnitakse nõustuma väljaostulepingutega, jäävad nad oma autoriõigustest täiesti ilma; võtab murelikult teadmiseks osa ettevõtete kasutatava nn *work-for-hire* süsteemi, mille kohaselt ettevõtted omandavad loovisikute intellektuaalomandi õigused ühekordse tasu eest ja saavad nende töö tulemustest ise kasu; märgib, et neid väljaostulepinguid sunnivad Euroopa loovisikutele peale väljaspool ELi kehtivad õigusaktid, hoolimata seda takistavatest siseriiklike ja ELi õigusaktide sätetest; kutsub komisjoni üles seda nähtust jälgima ja uurima põhjalikult ülemaailmsete voogedastusplatvormide sedalaadi tavasid ning nende mõju loovisikute tasustamisele autoriõiguse alusel; rõhutab vajadust luua asjakohased tasustatismehhanismid sisu loojatele ja nende töö kasutamisele kogu ELis; rõhutab, et on oluline pakkuda konkreetseid meetmeid ja toetust digitaalse infosisu loojatele;
23. rõhutab intellektuaalomandi rolli majanduskasvu ühe peamise edasiviiva jõuna; nõuab, et intellektuaalomandil oleks edaspidi ELis oluline osa tänu meetmetele, mille eesmärk on edendada ülemaailmselt võrdseid tingimusi, pakkuda kaitset intellektuaalomandi õiguste rikkumise eest, säilitada ELi tehnoloogiline suveräänsus ning hõlbustada Euroopas rohe- ja digipööret; juhib tähelepanu asjaolule, et intellektuaalomandil on juba praegu Euroopa digiüleminekus tähtis osa; rõhutab, et innovatsioon peaks käima loovuse ja digiüleminekuga käsikäes ning et pandeemia tekitab veelgi suurema vajaduse kriitilise tähtsusega uute tehnoloogiate järele, eelkõige tervishoiu ja hariduse valdkonnas; rõhutab vajadust luua süsteem, mis kaitseks Euroopa ettevõtjaid küberrünnete ja sellest tuleneva ärisaladuste kadumise eest;
24. tunneb heameelt komisjoni kavatsuse üle nõuda tulevastes vabakaubanduslepingutes intellektuaalomandile tugevat kaitset ja tagada, et olemasolevates lepingutes seda kaitset täielikult rakendatakse; peab siiski kahetsusväärseks, et vabakaubanduslepingutes praegu kasutatav intellektuaalomandi õiguste mudel ei kajasta ELi normidega tagatud kaitset; tuletab komisjonile meelde, et vabakaubanduslepingutele allkirjutanud partnerid tõlgendavad intellektuaalomandi õigusi EList erinevalt ning et suurim oht intellektuaalomandile on väljastpoolt liitu; soovib tutvustada ELi

vabakaubanduslepingute intellektuaalomandi peatükkides ELi autoriõiguste ja kaasnevate õiguste mudelit, mis väärtustab autorite intellektuaalomandi õigusi ja nende õigust saada pidevat tasu oma teoste kasutamise eest kogu meedias.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	31.8.2021
Lõpphääletuse tulemus	+: 28 -: 0 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Asim Ademov, Ilana Cicurel, Gilbert Collard, Gianantonio Da Re, Laurence Farreng, Tomasz Frankowski, Chiara Gemma, Alexis Georgoulis, Hannes Heide, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Ryszard Antoni Legutko, Predrag Fred Matić, Dace Melbārde, Victor Negrescu, Niklas Nienieß, Peter Pollák, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Monica Semedo, Andrey Slabakov, Massimiliano Smeriglio, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Salima Yenbou, Theodoros Zagorakis, Milan Zver
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Vlad-Marius Botoş, Loucas Fourlas

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

28	+
ECR	Ryszard Antoni Legutko, Dace Melbārde, Andrey Slabakov
ID	Gilbert Collard, Gianantonio Da Re
NI	Chiara Gemma
PPE	Asim Ademov, Loucas Fourlas, Tomasz Frankowski, Peter Pollák, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Theodoros Zagorakis, Milan Zver
Renew	Vlad-Marius Botoș, Ilana Cicurel, Laurence Farreng, Monica Semedo
S&D	Hannes Heide, Predrag Fred Matić, Victor Negrescu, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Massimiliano Smeriglio
The Left	Alexis Georgoulis, Niyazi Kizilyürek
Verts/ALE	Niklas Nienäb, Salima Yenbou

0	-

1	0
S&D	Petra Kammerevert

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu